

38-ik szám. Szept. 19. 1867.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:
EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi **RUSZ K.**

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petitzor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóh. vatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1867.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV

M. AKAD. NYOMDÁSNÁL.

TARTALOM.

Cikkek: „Klapka György tábornok.“ — „A ki nem akar élni.“ *Kazár Emiltől.* — „Türr István tábornok.“ *M. U.-ból.* — „Magyarország a jégkorszakban.“ *König Gyulától.* — „Pázmány Péter irataiból.“ — „A drótos tót.“ — „Egy hét története.“ *Vadnai Károlytól.* — „Vegyes közlemények.“

— „Ujdonságok.“ — „Irodalom.“ — „Zeneművek.“ — „Szerkesztői üzenetek.“

Képek: „Klapka György tábornok.“ — „Türr István tábornok.“ — „A szerencsétlen találkozás.“ — „Rimaszombati képek. I.“ — „Rimaszombati képek. II.“ — „A drótos tót.“

Ujdonságok.

—v.— (A honvédemlékeket állító bizottmányokat,) vagy ez ügyért buzgó magánosokat tisztelettel kéri e lapok szerkesztősége, hogy szíveskedjenek az általuk felállított vagy felállítandó honvédemlékek rajzait s azok leírását a „Hazánk s Külföld“ szerkesztőségéhez — közzététel végett beküldeni, hogy ez emlékek szemlélete a legtávolabb lakó honfiak kegyeletét is ébren tartsa.

— (Az országgyűlésről) erősen beszélük, hogy sept. 25-re összehívják. — Az országház átalakítása messze van a bevégeztetéstől, s az idén nem lehet benne ülést tartani. Az üléseket hir szerint az akademia nagy termében fogják tartani.

— (A körünkbe érkezett Türr tábornok és neje) 12-dikén este a nemzeti színházban volt, hol a közönség lelkesülten üdvözlé őket. Az „Idegesek.“ et adták elő, s midőn az előadás folytán az egyik szereplő így szól: „Már azt többé nem türetem!“ Szerdahelyi ezt rögtönzé: „Pedig mi azt szeretjük, a ki türr.“ — Mire természetesen volt taps és zaj. A színházból a tábornok és neje a lövöldében jelentek meg, hol tiszteletükre lakomát rendeztek. A teremben hosszú asztal körül sorakoztak a lakoma meghívott vendégei, míg ezeket néhány százra menő néző közönség vette körül, s az udvarra is nagyszámú közönség csoportosodott. Türrék zajos éljenzéssel fogadtattak. Türr francia öltönyt viselt, s Ivánkánét vezetve, Türrné pedig Ivánka karján lépett a terembe. Türr érdekes halvány arcu sugár férfit, Türrné Wise Adelina igen szép hölgy, finom érdekes arcvonások, görög orr, s dus aranyszőke hajjal. Az álmódások, melyekben az est hőstét ünnepelték, természetesen egymást érték. Először is Schwarz Gyula szólott, ki constatóta ez ünnepély célját, nehogy ellenségeink ezt félremagyarazzák, s azután kijelenté, hogy az ünneplés a marsalai hőst, Garibaldi vitéz bajtársát, s azt a hazafit illeti, ki a nemzetiségi kérdésben az őszinte testvérisülés álláspontját foglalja el. Utána Kauser építész szólott francia nyelven Türrnéhez, mit egyeb toasztok követtek. Türr röviden felelt. Köszönvé á kitüntetést, a nemzetiségekkel való testvérisülést hangsúlyoztatá. Türrék mintegy másfél órai időzés után elhagyták a lövöldét. — 14-dikén este azután Pest polgárai Türrt nagyszerű fáklyás zenével tisztelték meg. A tábornok másnap szülővárosába Bajára utazott rikonai látogatására.

— (Laplefolgalás.) A „Honvéd“ című lap azon számát, melyben szó van róla: vajjon a magyar ezredek törvény szerint osztrák tartományokban elhelyezhetők-e? az osztrák katonai hatóság lefoglaltatta, illetőleg a külföldön állomásozó ma-

gyar ezredek kezébe nem engedte jutni. Itt egyuttal azt is megemlítjük, hogy a „Magyar Ujságnak“ e hó 17-dikére kitűzött sajtópörét „bizonytalan időre“ (talán végkép) elhalaszták.

— (Honvédgyűlés betiltása.) Mint tudjuk, az országos honvédgyűlést okt. 6-dikán Aradon, a 13 mártir kivégzése helyén s napján akarták megtartani. A belügyminiszterium azonban ezen honvédgyűlés megtartását betiltotta.

— (Adóbehajtás.) A pénzügyminiszter egy rendeletét közli a Budapest. Közl., melyben az a hátralékok folytonos szaporodásánál fogva közegeit erélyes behajtásra utasítja, a megyei és városi hatóságoktól pedig ennek támogatását elvárja. Egerszermind általános utasításokat közöl a közadók behajtására nézve.

— (Nevezetes római régiségek.) Érdekes régiségekre akadtak a gyula-fehérvári vasut építése alkalmával. Kiemelendő egy áldozó csésze, mely nemcsak nagysága és értéke, de a gyönyörű ezüstműves munkálatok miatt is becses. A csésze széleit ökörszemek díszítik, lefelé pedig a földmívelés és halászat jelvényei pompáznak. Külseje barna rozsdahártyával volt befödve, mely csak ott hiányzik, a hol az aranyozás jelei mutatkoznak. A csészével kapcsolatban van egy pénzgyűjtemény agyag edénybe zárt 140 frt értékű érepenzerekből. Az ötszázra menő érmek Drusustól Hadriánig képviselik a római kormányférfiakat. Faustina-és Lucilla-érmekre is bukkantak. Kisebb, elefántcsontból készült ékszereket, a mindennapi szükségletre használt edényeket is találtak már és nagyon valószínű, hogy a nép által „pogányhalom“nak elnevezett domb lehordásánál igen sok római régiséget fognak találni. Az eddig kiásott oltárkövek, az istenek szobrai és több fölírásos kő, a vidék régészeit összecsöditették a helyszínére, és így nagyon valószínű, hogy a találmányokról nem sokára szakértő tudósítást nyerünk.

— (Magyarosodó magyar vasút.) A magyar éjszakai vasut igazgatósága meghagyta hivatalnokainak, hogy a megyék és községek hatóságaival magyarul levelezenek.

— (Vérlázító állatkinzás.) Fájdalom, Magyarországon az állatkinzásnak gyakran látjuk vérlázító példáit, melyek a közérkölcösiségre nézve épen nem lehetnek valami jó befolyással, a miért polgárisodásunk igényli, hogy a lapunkban többször sürgetett állatkinzási egyesületek létesüljenek. Ujabb adalékul a „Sz. H.“ban következő embertelen esetről olvasunk: „Többször volt már e lapban szó azon embertelen bánásmódról, melyet az itteni ökörszekeresek állataikon elkövetnek;

Harmadik évi folyam.

38. szám.

Szeptember 19. 1867.

Klapka György tábornok.

Függetlenségi harcunk hősei előtt ismét megnyiták a hon határai. Sokan közülök idegen országok földjében nyugszanak, zaklatos életük után, álmódva arról, a miért küzdöttek. Mások — kik ezer viszontagság után megélhették honunk újra ébredését, — haza jöttek, hogy tapasztalataikkal, tollal s szóval lehessenek a köznek oly hasznára, mint milyenre válának véres, de dicső esatáinkban.

Csak nemrég adtuk Percel Mór arcképét és ismertetését. — Most Klapkát mutatjuk be olvasóinknak, ki amazzal majdnem egyidejűleg tért haza.

Klapka György 1820 april 7-én, Temesvártt született, hol atyja polgármester vala. Iskoláit Szegeden és a Krán-Sebesen végezte, térséget az pedig Bécsben tanulta s tehetségei már serdülő korában bámulat tárgyai valának. A tüzérségtől a magyar testőrséghez lé-

pett át, s mint ilyen, öt év mulva oly fényes vizsgát tett a mérnökkari tudományokból, hogy azért V. Ferninánd király őt hízeltgő kézírattal tisztelte meg. 1844-ben KeletIndiába tüzértábornoki

meghívást kapott s hogy oda mehessen, nyugalmaztatni akarta magát, mit azonban nem fogadtak el, hanem kárpótlásul főhadnaggyá nevezték ki a német-bánsági határőrök közé.

1848-ban a veszprémi honvédzászlóaljba állt s századossá Görgeyvel ugyanegy napon nevezteték ki. Veszprémből Bács-Bánátba ment s részt vett a Szent-Tamás elleni szuronycsatában. A bánsági seregtől Erdélybe küldte őt a miniszterium,

Klapka György tábornok.

rendezni a székely népfölkelést, onnan pedig mint tábornoki őrnagy Majthényival Komáromba ment a vár átvétele s annak védelmi állapotba helyezése véggett.

Kitüntetéseit ezután egész a tábornokságig a csatamezőn nyerte, s mint ilyen, az osztrák Schlick ellen nem egy szerencsés csatában küzdött, többi közt a tokaji és tarcaliban, hol kis erővel ügyes mozdulatokat tett. Ezután Görgeivel az első hadtest parancsnokságát vette át. Az aprilisi hadjáratban tetemes részt vett. Tápio-Bieskénél (apr. 4.) ugyan szétverték seregét, de ő csakhamar rendbe szedte katonáit s Damjanichtól gyámolítva, az ellenséges dandárnak azonnal visszaadta a kölcsönt, s april 26-dikán Komáromnak ostromzáról felszabadításakor esodát tett és Ó-Szőny ellen a szuronycsatát személyesen vezette.

E közben megüresedvén a hadügyi tárcá, mint helyettes hadügyér Debrecenbe ment, de nem sokára megint serege élére állt, átadván a hadügyi tárcát Görgeynek.

Buda ostromában — nevezetesen a réslövésben — kitünő része volt s innen Komáromba ment, az ottani várparancsnokságot átvenni, hol az ostromot páratlan bátorsággal tűrte s oly védelmi intézkedéseket tett, melyek még az oroszokat is bámulatra indíták. Komáromból aug. 3-dikán két oldalról nevezetes kiűtést tön, s mint mindig, most is ő vezette a szuronycsatát.

Görgeynek világsi fegyverletétele után Klapka még 49 napig tartá Komárom várát s ekkor, okt. 2-dikán kapitulált, tábornoki rangja az osztrákok által is elősmertetvén, azonban rögtön száműzetett, oly kikötéssel, hogy hazáját soha sem szabad viszontlátnia.

Klapkáról forradalmi férfaink azonkori egyik ismertetője így ír: „Klapka lassú a tervelésben, de villámgyors a kivitelben. Ő magyar Wellington: hős, büszke, de hideg és pontos, mint ezen angol. Feltűnő egyénisége s igen csinos arca van. Alkatta nem magas, de nemes állású. Arca barna, szabályos, fekete bajusz és szakál s tüzes szemekkel. Arca mozdulatai a magyar typus bélyegét hordozzák magukon.“

Klapka száműzetése vándorlásait Hamburgon át Londonba menetellel kezdette, hol számos más menekült társával együtt élt s míg az öreg Mérszáros Lázár Kiutáhiában dolgozgatott „Emlék-

iratain,“ azalatt a sokkal fiatalabb s rugékony Klapka el is készíté a magáéit, eredetileg angol nyelven; ez emlékiratok három derék kötetben németül is megjelentek Lipcsében, Wigand Otto kiadásában s árulásuk ministériumunk kinevezéseig tiltva volt.

Az ötvenes évek elején Klapka Londonból Svájceba, nevezetesen Genfbe ment, hol az „általános svájci bank“ igazgató-tanácsosává lett, s mint ilyen, a pénzüzetet érdekében Moldva- Oláh-, Angol és Olaszországban sok jó szolgálatot tett, sőt Konstantinápolyban is ő hozta létre a „Banque Ottoman“-t, a svájcinak fiók-bankját, s ő hozta létre a firenze-arizzói vasutvonalat is. Klapka ez iparvállalati munkasságát mindig politikai működéssel is összekapcsolta s összeköttetésben lévén a Cavour-, majd meg a Minghetti-ministeriummal, ő is közreműködött az olasz egység létesítésén, minek Ausztriát gyengítenie s így Magyarországnak közvetve használnia kellett.

Az 1859-diki osztrák-olasz háború alkalmával a magyar legió szervezését Kossuthal és Türrrel Klapka hajtotta végre. E háború befejezte után ismét visszament Genfbe, hol mint svájci polgár megválasztatott ezen kanton törvényhozó testületébe, mint Genf képviselője. — 1864-ben Franciaországba ment s ott vette nőül az ép oly vagyonos, mint testi s lelki bájjakkal bővelkedő D'Arbouin Inez kisasszonyt, kinek most már Magyarország második hazájává lett.

A tavalyi osztrák-porosz háború alatt a porosz kormány a Magyarországra betörendő légió szervezése s vezetésével Klapka tábornokot bizta meg, ki csak a katonai vezetést vállalta el. Mint tudjuk, Klapka magyar legiója már be is tört volt Trencsénbe, de tovább hatolásában a két ellenfél közt gyorsan kötött fegyverszünet akadályoztatta meg őt.

Ezután ismét külföldön várta a hon ügyeinek fejlődését, melyek midőn a fejedelem megkoronázásáig s az ezt követett általános amnestiáig érlelődtek, Klapka is elhatározta hazatérni s itthon használni föl tehetségeit a közügyek előmozdítására. Politikai hitvallását illetőleg, Klapka ma a Deákparthoz tartozik.

A ki nem akar élni.

Elbeszélés.

(Folytatás.)

Ettől az időtől fogva apát és fiut mindig együtt látták. Együtt voltak, ha a folyósóra léptek ki, együtt, ha a mezőre mentek.

Az öreg Tenkei egyszerre fölhagyott a lovaglással, a vadászattal. Mindezeket szenvedélyesen szerette, hanem most azt mondta, hogy beteges. Csak-

ugyan látszott is arcán a betegség nyoma. Halvány volt, szemei beestek, jó kedve elhagyta. Hanem azért tréfált eleget; sőt voltak, a kiknek ugy tetszett, mintha akkor is tréfálna, mikor nines rá kedve.

Igy őrizte az apa fiát, így rejtegette azt a titkot, melyet kettőjükön kívül senki sem tudott. És e közben leste fia arcát, ha egy derült mosolyt nem fedezhet-e föl rajta. Vilmos gyakran mosolygott, hanem az apa tudta, hogy ez a mosoly hamis, s arra való, hogy az anyai szív ne sejtessen semmit. Más mosolyt várt, és az elmaradt. Minden éjjel hallotta a mellékszobából fia nyugtalan lépteit. A sebzett lélek tehát még folyvást sajog, folyvást tépelődik, s a sötét gondolat nem távozott el.

Több hét folyt el, a nélkül, hogy Tenkei szóval fölelevenítette volna azt a szomorú jelenetet, melynek kínos emléke azóta folyvást szívökben élt.

Ő nemesak őrizte fiát egy boldogtalan lépéstől, hanem vissza is akarta adni az életnek. Gyakran beszélt hozzá — ha biztosak voltak, hogy senki sem hallja meg őket, — apai gyöngédséggel, és kérte, hogy fedezze föl boldogtalansága és kétségbeesése titkát.

— E titok nemesak az enyém!

Ennyit mondott Vilmos egy izben. Néma megadással hallgatta atyja szavait; megigérte, hogy a világ előtt titkolni fogja, miszerint lelke meg van sebezve, de titkáról mélyen hallgatott.

— Minden szavad, minden tekinteted, — szólt többször — kimondhatlanul fáj nekem. De érzem, hogy nincs erőm elviselni életem. Gyöngének érzem magamat. Nem reménylek többé semmit. Meg van mérgezve egész életem.

Egy izben pedig lázasan mondá atyjának: „Őrizz engemet. A leggyöngédebb fiui szeretet és hála küzd szívemben; de félek, hogy ezeken erőt vesz egy más érzélem. Szeretném megfogadni, hogy a halálra nem gondolok, de te csak légy őrzőm, mert gyöngé vagyok.“

És az atyát folyvást gyötörte a gondolat: mi lehet az ok, mely egy fiatal életet így megmérgez. Mit véhetett, hogy így bűnhődik. Mert nagy bűnhődés volt már az is, hogy a halál eszméjét szívébe oltá; nagy bűnhődés volt, hogy látnia kellett atyja bánatát; nagy bűnhődés volt, hogy ereje is megtört dacolni sötét elhatározásával, s nem bizott önmagában, hogy távol tudja magától tartani.

Gyógyítható-e ez a seb, vagy halálos? Ki tudná megmondani. A lelki sebek nem olyanok, mint a testéi. Nem csak a sebet kell ismerni, hanem a

fegyvert is, mely okozta. És ő még a sebet sem ismerte.

Borzasztó szerep egy atyára, ha azért kell gyermeke örzójének lennie, hogy életére vigyázzon, s jól tudja, hogy ez az élet még sem biztos. És mégis meg van az erős elhatározás, hogy vissza kell adni az életnek.

A legközönségesebb fogalmak szerint az élet ott van, hol a zaj, élénkség és gondatlanság. Ott jár az élet s ezek a nyomai.

A tenkei kastély termei egyszerre megnyitak a vendégeknek. Volt szép házi kisasszony, s a leányokat rendesen vigságok közt szokták bemutatni a világnak. S a világ eljő, megnézi a butorokat, a teritéket, az ezüstneműeket, jól lakik az ételekből, elmés vagy közönséges áldomás közt iszik, meghallgatja, hogy mit beszélnek ezek vagy am azok a családról, megjegyzéseket tesz a családra, a kisasszonyra s azzal megint eljő. A világ jött és ment a tenkei kastélyban is, figyelt, fecsegett, hízelt, s az a világ, mely csak a kivilágított ablakokat és kocsikat nézte, azt mondta, hogy a tenkei kastélyban jól mulatnak.

Vajjon mi férhetett az öreg Tenkeihez, a ki soha sem szerette a zajt, hogy most egész éjjelen át zajongnak? Egy leány kedvéért hogy megváltozik minden!

A lépcsők aljánál az öreg és ifju Tenkei fogadták az érkezőket. Ők már annyira összenőttek, hogy nem is lehet külön képzelni. A tenkei tiszteletes az írásból vett hasonlatot súgott róluk egy izben a vendégek fülébe, a mit helyes hasonlatnak találtak. Azt mondta, hogy az öreg és ifju Tenkei oly elválhatlanok, mint a siámi ikrek. Miután tetszett a hasonlat, a tiszteletes ur többször is elmondta.

Nos tehát a siámi ikreknél vig világ volt hétről hétre. Voltak szép hölgyek, voltak jó kedvű fiatal emberek. Ki ne tudna szórakozni ily körben? Mindenki tudott azon az egyen kívül, a kiért mindez történt. A szegény fiatal ember járt-kelt köztük, és apja éles szemekkel vizsgálta arcát, de nem látta földerülni egyszer sem.

De csak tovább. A jó kedv a jó kedv közt jó meg.

Az öreg Tenkeiné már megunta a vigalmakat. Hanem férje azt mondta, hogy ha leány van a háznál, nem lehet zárva tartani az ajtókat.

A vidékbeliek is visszaadták a vigságokat. A siámi ikreknek el kellett menni, hogy fölvegyék a kölcsönt, mert ezt az illedelem úgy hozza magával. Ott le kellett vigadni azt, a mit náluk vigadtak, hogy újra adósak legyenek egy vigalommal.

És ez így folyt hosszú ideig.

A szerencsétlen fiatal ember jól tudta, mit jelent mindez, és tudnia kellett, hogy mint dúlhat atyja szívében a fájdalom, mikor őt oda ülteti a kártyaasztalhoz és az ivók közé.

— Fiu, ne gondoldj velem, igyál! Becsületesemre, még soha sem láttam ezt a fiút jó kedvűnek.

Vilmos egyszer nagyon jól hallotta, hogy valaki azt mondta atyjára: vén korhely. Hallotta atyja is és harsányan felkacagott rá. A fiu össze-

Túrr István, tábornok. (Szövege a „Vegyes közl.“ közt.)

— Vilmos, menjünk szép asszonyokhoz.

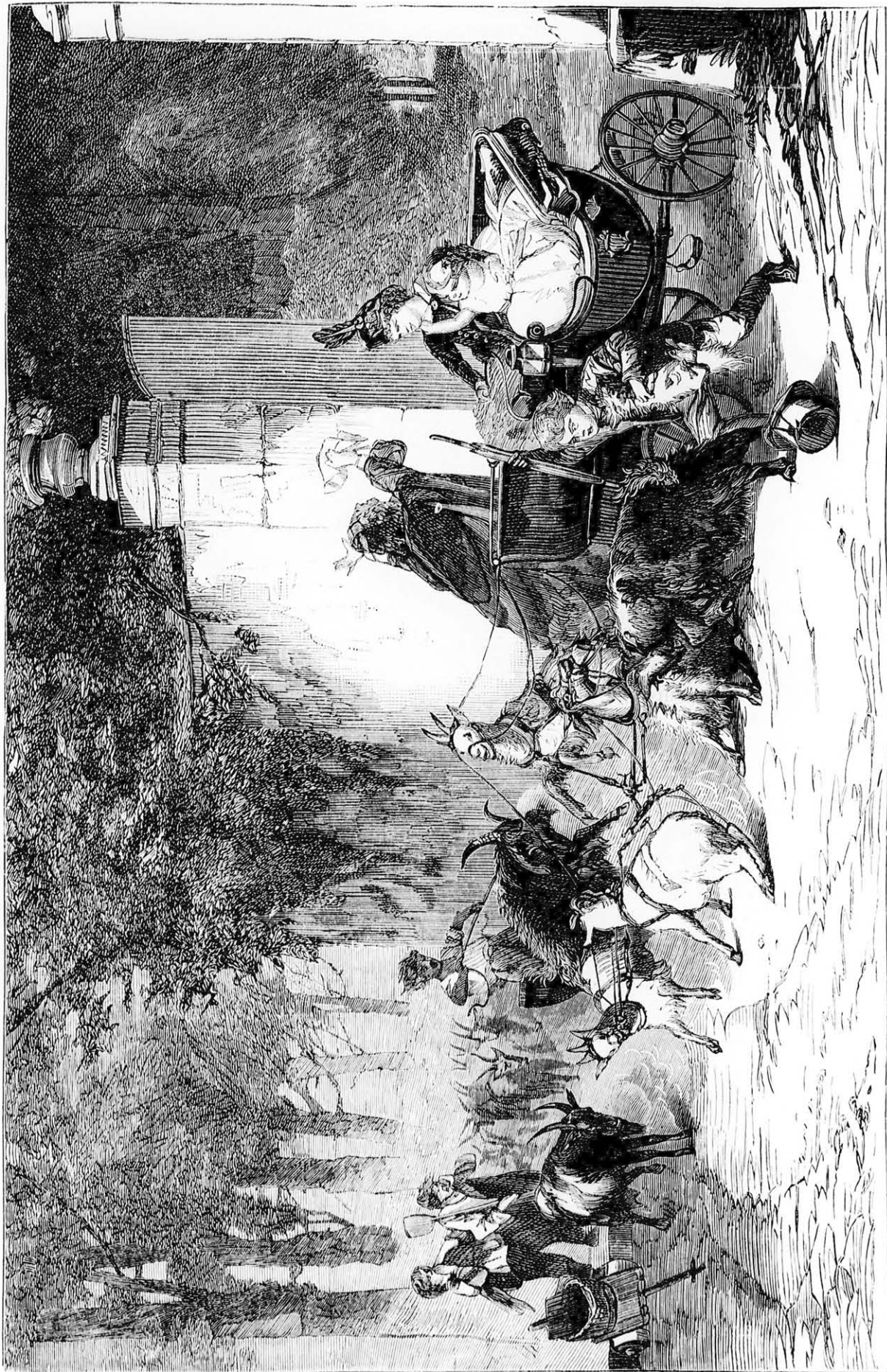
A kik hallották, megcsóvázták fejüket. Milyen vig legény az a vén Tenkei.

— Vilmos, itt a pénz, játszál. Ha vesztettél szólj. Azt mondták rá: ritka apa.

borzadt.

Ez mind érte történik. Midőn egyedül volt atyjával, szomorú hangon azt mondta neki:

— Atyám, soha sem fogok részt venni többé semmi vigságokban.

A szerencsétlen találkozás. (Szövege az 598-dik lapon.)

És az öreg ember, a kit azon az estén vén korhelynek neveztek, mély sohajjal fordult el fiától.

— Te meggyilkolsz engemet, háladatlan.

Aztán ismét azzal a szörnyű gondolattal foglalkozott: mi mérgezhette meg fia életét?

Ezentúl lassankint el-elmaradoztak a vigságok. Hanem azért volt elég szórakozás. Az esős őszi időkben eljöttek a vidékről többen, a kik azonban nem a termekbe, hanem egyenesen az öreg ur szobájába mentek, ott pipára gyújtottak, fölrakták sáros lábaikat a pamlagra és kártyáztak reggelig.

A „vén korhelynek“ egyszer olyan jó kedve volt, hogy poharat üritett mindenikkel egyenkint s összelelkelt velök. Egy valamire való ember sem volt köztük. Az előtt egy szavára sem méltatta. És most ezek az emberek cimboraságukba fogadták az öreg Tenkeit. Éltek is a bizalommal azonnal, s összecivódtak úgy, mint csak össze lehet civódni kártya mellett.

Persze, hogy Vilmos tanuja volt, mert nem azért hívták őt és atyját siámi ikreknek, hogy ily nevezetes alkalommal együtt ne legyenek, ha már egyébkor együtt vannak. Tette magát, mintha észre sem vette volna, hogy ez az egész társaság nem érdemes másra, minthogy ajtót mutassanak neki.

Azzal a hideg arccal nézte a jelenetet, melyen hiába kereste atyja egy fölmelegült pillanat kifejezését. Az öreg Tenkei most is élesen nézett az elszánt, márványsima arca, s a mint rátekintett, szemök összetalálkozott. Ez a két tekintet jól ismerte már egymást, s most is fölismerte, a mit az egyik elítélt s a másik elárult.

Nagy nyugodtság, hidegvér, vagy kitudná micsoda kellett ahhoz, hogy egy fiatal ember így lássa atyját, egy aljas társaságban, dobzódva és civódva. Pedig az bizonyos volt, hogy ez a fiatal ember tudta, hogy ő vitte idáig atyját. Ebben a

pillanatban meg lehetett volna esküdni, hogy az öreg Tenkei csakugyan „vén korhely.“

A mint tekintetök találkozott, az öreg Tenkei hirtelen elkapta fejét, indulatosan csapott öklével az asztalra, aztán lihegő mellel kiáltá: „Vigyen el az ördög mindnyájakat! Gazemberek, takarodjatok el!“

A derék társaság összenézett, aztán szitkozódni kezdett kiki a maga módja szerint. A szitkokból kijutott a vén korhelynek is.

Vilmos az asztal végénél ült és hallgatott.

Az öreg ur ajtót mutatott a cimboráknak, kikkel az imént még kocintott. Azok zajongva távoztak el s minden ajtót úgy bevágtak magok után, hogy az ablakok sorba rezegtek.

Mikor az utolsó is bevágta az ajtót, Vilmos atyjához rohant és megölelte.

— Oh atyám, jól értelek!

— Mivé lesz az ember barátom! Vénységünkre jutunk korhelységre. De ez könnyű élet!

— Ne mondd, szegény atyám. Tudom, mit jelent mindez. Azt hitted, hogy ha így látalak, a fiui tisztelet arra fog készteni, hogy visszatartsalak, hogy így szóljak: „ne tedd azt, hogy a világ rágalmazhasson, habár nincs is igaza; ne tedd azt, hogy agg korodat könnyelmű étellel szennyezd be; én jól tudom, hogy ezt nyomorult fiadért teszed, legyen tehát úgy, a mint te akarod, hallgasd meg vétkeimet, s fogadd el eskümet, hogy élni fogok.“ Bocsáss meg nekem, de ezt nem teszem. Hagyj föl irtózatos gyötréseiddel s engedj, hadd sodorjon magával gonosz sorsom. Oh istenem, mily nyomorultt vagyok.

Valóban nyomorultt volt. Atyja megsemmisülve omlott össze, s ismét és ismét azon gondolkozott, mi tehette ily kislelkűvé, ily nyomorulttá fiát?

(Vége köv.)

Kazár Emil.

Türr István tábornok.

Türr tbnk azon hazafiak egyike, kik a legnagyobb viszonyok között is, melyek magyar embert érhetnek, tántoríthatatlanul csüggttek és csüggnének ma is azon meggyőződésen, hogy a hazafi-nevet csak az érdemli meg, ki minden alkalmat felhasznál, hogy hazája ügyét, annak önállóságát, bármi uton is előmozdítsa.

Az 1848—49. önvédelmi harcban Türr nem vett részt, de annál nagyobb figyelemmel kísérte annak minden mozzanatát olasz földről, és csak az alkalomra várt, az hogy osztrák szolgálatból—

melyben ez időben mint hadnagy szolgált a gyalogságnál — hazájának szolgálatába léphessen.

Jan. 19-én 1849-ben, álürügyöt használván, át is lépte a Ticinot és szolgálatát az egymást sürűen követő szökevényekkel együtt a piemonti kormánynak felajánlotta, ki azt elfogadta és őt az alakítandó magyar legió parancsnokságával megbizta. A novarai vereség azonban ezen kis csapat reményeinek, hogy a hazában dúló harcot külföldről fogja támogatni, véget vetett, és azt piemonti területről visszavonulásra is készteté.

A hazába bejutniok lehetetlen lévén, a szabadságot kívánták szolgálni, bárhol legyen is ez, miért is Türr e csapatot a badeni nagyhercegségbe vezette, hol szintén forradalom ütött ki, és a sereg a nép részére állott. Itt a legio parancsnokságán kívül még három badeni zászlóalj szervezésével bízott meg, melyeknek élén e hadjárat minden fegyvertényében részt vett, míg végre a badeni haderők tulnyomó erő által szétszóratva, Türr az ideiglenes kormányval és csapatával együtt Helvetiába menekült, honnan a világosi fegyver letétel hírére, honfitársaink legnagyobb része Amerikába szállítottatott a svajci kormány költségén.

Türr ezután Párisban és Londonban tartózkodott, míg 1853-ban február hóban csatlakozott azon olasz hazafiakhoz, kik a milanoi felkelési kísérletet szervezték, mely azonban megghiúsult és Türrnek is 40 napi fogságot szerzett. Ezután Tunisba száműzetett, innen azonban csakhamar alkalmat talált Angliába és onnan keletre eljutni, hol az orosz elleni harcban részt veendő, Omer basa seregébe kívánt belépni, mely óhaja osztrák befolyás és eselszövények következtében azonban nem teljesülhetett.

Angol szolgálatba lépett tehát, és mint ezredes Krimtől Oláhországba küldetett egy szállítárcsapat (train) szervezésére és a harctérre szállítására.

Ez alkalommal jutott Türr azon kelepcebe, melyből csak az angol diplomácia közbenjárása folytán szabadult ki, s mely esete akkor az összes európai sajtót foglalkoztatta: elfogatása t. i. Bukarestben az osztrákok által.

Oláhország ugyanis, dacára az osztrák megszállásnak, semleges terület volt, és a bukaresti térparancsnok Türr elfogatását mégis azzal indokolta, hogy most osztrák területen vannak.

Bukarestben Türrnek nem sok ideje maradt azonban megfontolni, mily komoly helyzetbe jutott egyszerre, s hogy mint osztrák szökevény állapota nem igen vigasztaló, miután még ugyanaz nap éjjel 30 ember kíséréte alatt útnak indított Erdély felé, Brassóba, hol kihallgatása kezdetét vette.

Kihallgatása igen hosszadalmas volt, — összesen 27-szer hallgattatott ki, — miután a haditörvényszék legfőképen az iránt kívánta őt vallomásra bírni, hogy mily összeköttetései vannak Kossuthnak az országgal, és kik itt legtevékenyebb ügynökei.

Szabadulását Türr az angol királynő közbenjárásának köszönheté. Jóságából és nagylelkűségéből Ausztria alig bocsátandotta szabadon.

A háboru bevégezte után legnagyobbbrészt keleten tartózkodott 1859. elejéig, midőn az Ausztria ellen készülöben lévő háboruban résztveendő, számos derék honfitársunkkal együtt ő is Olaszországba sietett és ott Cavournak szolgálatait ajánlotta. Cavour őt Garibaldihoz küldé, kinek oldala mellett résztvett mindazon merész fegyvertényekben, melyeket a „havasi vadászok“ Varese, Como, de San Fermo és Trepontinál Urban csapatai ellen kivívtak, hatalmasan támogatván esztangolásaival az egyesült francia-szárd erők hadműködéseit.

Treponti bevételénél Türr bal karján nehéz sebet kapott, mely miatt a Brescia ellen folytatott hadműveletekben már nem vehetett részt.

A villafrancai béke után Türr kardját ismét hüvelyébe dugta, de csak rövid időre, miután néhány hónappal később ismét Garibaldi környezetében látjuk őt, a spinolai kastélyban Genua mellett, honnan azon merész hadi mérénylet kiindult, mely egy birodalmat döntött meg, s melynek hőseit oly méltán illeti meg a történelem azon dicső névvel: egy az ezer közül.

A siciliai hadjárat, ezen vakmerő haditény regényes részletei még élénk emlékezetében lesznek olvasóinknak, azért csak pár szóval akarjuk azokat, amennyiben azok Türr személyét illetik, itt ismételni.

Az ezer négy emberből álló hadcsapat május 6-kán hajnalban szállt hajóra a legnagyobb esendben, ha nem épen titokban is, mert hogy Victor Emanuel annak elindulását nem azon levélből tudta meg, melyet Garibaldi hozzá a hajó fodéltéről intézett, az ma már nyílt titok.

Kezdetben az expeditiót mindjárt azon baj érte, hogy a lőszer, melyet csempészek a magas tengeren voltak noki átadandók, nem érkezett meg, és így az a legszükségesebb hadiszer nélkül volt kényszerülve utját folytatni.

Garibaldi ezen szorult helyzetben Türrt bizá meg egy igen kényes küldetéssel, azzal t. i. hogy az orbitellói térparancsnoktól szerezzék meg az elmaradt szükséges lőszert.

Ennek Garibaldi küldetéséről tudomása nem lévén, természetesen vonakodott csapata számára a kívánt 150 ezer töltényt kiszolgáltatni, és csak Türr ügyes és ildomos eljárásának volt köszönhető, hogy a piemonti parancsnok végre engedett azon megjegyzéssel, miszerint tudja, hogy katonai szempontból hibázik, de ha hibát követ el, azt, most már ő is úgy van meggyőződve, a királyért és Olaszország boldogságaért teszi.

Ezen kísérlettől függött a mérénylet sikere. Ga-

ribaldi tovább hajózott és másnap kikötött Marsalánál, majdnem csodálatos szerencsével, miután néhány perccel később az öt üldöző nápolyi hajók gőzöseit fenékre furták, volna.

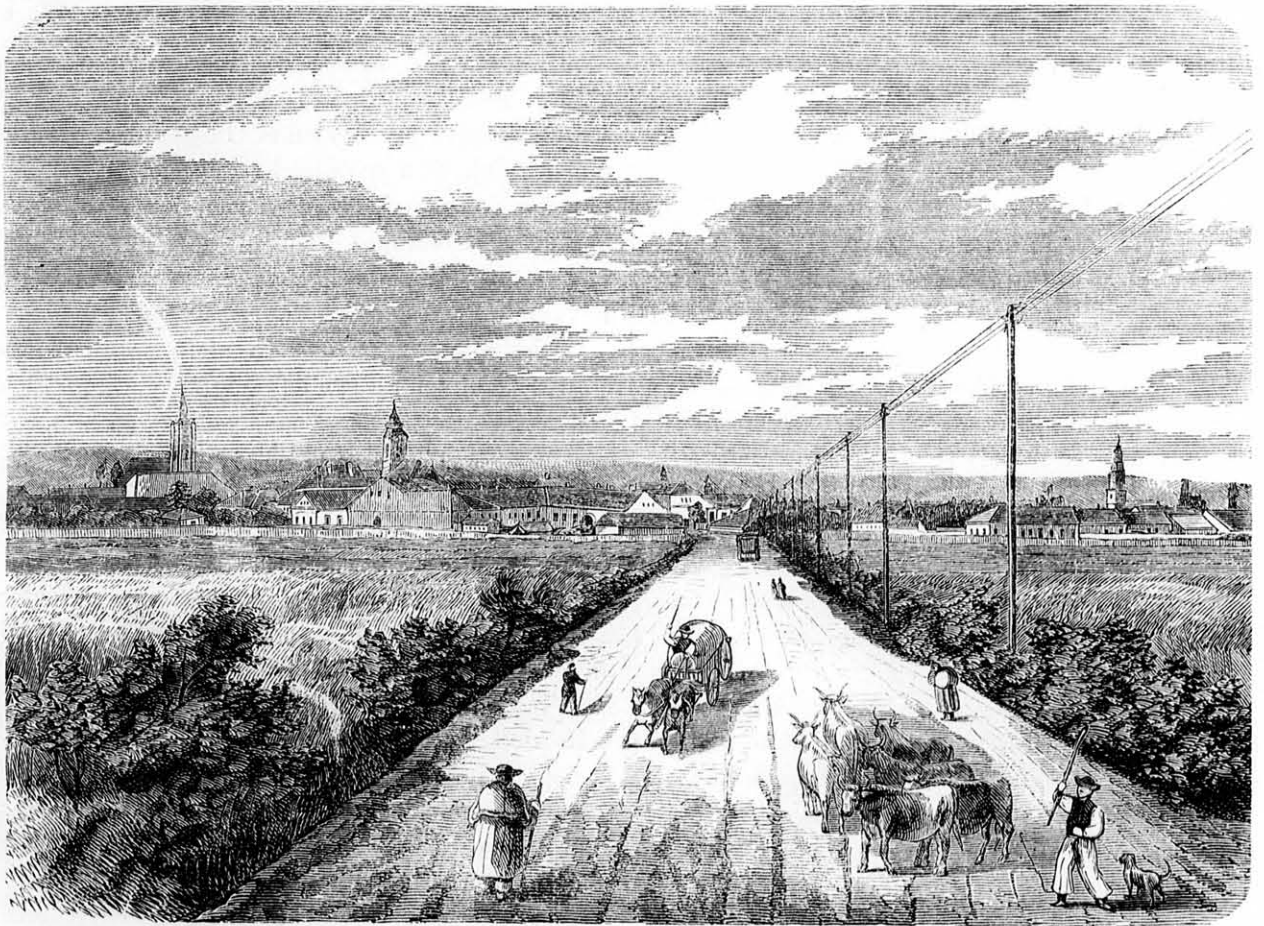
Türr az első volt, ki lábát partra tevé.

Sicilia Garibaldi kiáltványaira tömegesen kelt föl: papok, köztük a híres Pantaleo álltak a csapatok élére, és néhány nap múlva Garibaldi első győzelmét vívta ki Calatafiminál, hol csapatai oly csudákat műveltek, melyekről Oddo azt írja, hogy Garibaldi, Bixio, Türr és társaik sem nem fők, sem nem parancsnokok, ők katonák, kik a legnagyobb

körül volt nagyszámu bourbon csapatoknak, oly könnyen sikerült.

Nápoly bevétele után Garibaldi Türrt nevezte ki a város polgári és katonai kormányzóvá, mely állásban Türr kitűnően felelt meg mindkét hivatásának, gyorsan szervezván a polgári közigazgatást is, melyre oly nagy szükség van, midőn a forradalom lever és követ egy zsarnok kormányt.

A sancta-mariai ütközetben szintén Türr merész mozdulatának San-Angelo felé köszönhető, hogy az ütközet meg lön nyerve, s hogy a királyi csapatok Capuáig kényszerültek visszavonulni.

Rimaszombati képek. I. A város, távlatból. (L. a „Vegyes“ közt.)

elszántsággal verekednek a közharcosok soraiban.

Palermo bevétele és a bourbon csapatok kiszorítása a városból leginkább Türr tanácsai folytán sikerült, miért is öt Garibaldi a nemzetőrség főfelügyelőjévé és tábornokká nevezte ki.

Türr ezután a hadsereg szervezésével foglalkozott éjjel nappal, és pedig oly sikerrel, hogy Bixio dandára már 10 nap múlva és utána hazánkfia Éber dandára is utnak indulhatott Messina felé.

Az e városnál vívott ütközetben Türrnek dicső része volt, valamint az is leginkább az ő érdeme, hogy a száraz földre átszállás, dacára a Reggio

Ezen ütközet eldönté a régi nápolyi királyság sorsát, mely most már csak Gaetára szorítkozott, s melyet azután a piemonti hadsereg vett vivás alá.

A hadjárat bevégezte után az olasz kormány megerősíté Türrnek altábornagyi rangját, s a király jóakaró hajlamainak és bizalmának jeléül öt szárnysegédévé nevezte ki.

Azóta gyakran részesült a kormány részéről fontos és kényes megbízásokban.

Különös tapintattal járt el mint főfelügyelő, a Garibaldi által alakított és egy, Cavour és Kossuth

között létrejött egyezmény folytán az olasz kormány által megtartott magyar legio nagyobb méretekbeni szervezése körül, minnek az abban összegyűlt igen vegyes és nagyrészt elégedetlen elemek, nagy akadályokat gördítének útjába.

E legió, mely Kossuth alatt állva, az 1848-iki önvédelmi harc jelvényeivel volt fölruházva, s

honvédsereget, mely a nemzet jövőjét egyedül lesz képes biztosítani.

1861-ben szeptember hóban Türr albrn. Wyse Bonaparte Adel kisasszonyt, III. Napoleon császár unokahugát vette nőül.

Két évvel később elbocsátását vette a tábornok az olasz seregből, egyedül altábornagyi és a király

Rimaszombati képek. II. A r. katolikusok temploma.

mint a honvédsereg kifolyása, annak félbeszakasztott nagy művét volt folytatandó, legnagyobb részt a régi honvéd-elemből állott, összeolvadva az új nemzedékkel, mely vele együtt sietett a magasan tartott nemzeti lobogó alá, hogy megalkossa az új

szárnysegédi címét tartván meg.

Tavaly a königgrätzi ütközet után, Türr Belgrádban szervezett egy hadsapatot, melylyel, mint Klapka északon, úgy ő délen volt betörendő Magyarországra.

(M. U.^a)

Magyarország a jégkorszakban.

II.

(Folytatás)

Schol tehát a jégnek fejlődésére szükséges körülmények. Nem csodálandó tehát, hogy a jégkorszakból még a Tátrában, a Kárpátok e legmagasb részében is csak két jegne-torlasz maradt föl, mely két szerény nagyságu jegne egykori határait jelöli s e hegység éjszaki részén a Zakopana vashámor és a Juchy patak közt terjed ki.

De ha a jég tevékenységének csak alárendelt szerep jutott a magyar őzönkor jellemzésében, annál fontosabb az, melyet a víz hatalmának e korszakában ez folyékony állapotban visel.

Hogy az őzönkorszak különösen nedves égélj által tünt ki, azt már láttuk, és e sorok folyamában is több adat fogja bebizonyítani. Midőn azonban helyi viszonyok megakadályozták a jegnek képződését, (és így ezek magukba gyűjtven a fölösleges víztömeget, nem szállíthatták ezt lassan a síkokba) kellett származniok gyors, mindent elsodró hegyi folyamoknak, melyek romboló hatással zuhantak alá.

Kiváló a hatás, mely ily módon lön előidézve. Szétrombolták, szétzúzták a kőzetek felső rétegeit, apró részecskékre darabolva ragadták ez omadékot magukkal, míg zavaros iszapjuktól szabadulva, azt ismét valahol le nem rakták és így létet adtak a lösznek, tudományos nyelven *valag*, mely hazánkban oly nagy területet foglal el és a legmagasabb hegyoldalaktól a legmélyebb völgyekbe, az erdélyi és éjszakmagyar havasoktól a Tiszamedencébe száll alá. De erről később részletesen.

A lösznek, mely nem más, mint sárgás vagy barnássárga, mészben gazdag, kevésbé képlekeny agyag, ily módon történt származtatása visszanyeri előttünk a legtermészetesebb egyszerűség színét, ha a jelenkorral vetjük össze ama tüneményeket és még hozzá tesszük ama megmérhetlen hosszú időt, mely e működésnek engedve, az eredmények nagyobbítására és felhalmozására szolgált.

Mint Magyarország őzönkorszakában annak tavait és folyamait, úgy a Nilus felső vidékén még ma is Afrikának ez első víz-erét ily áradozó hegyi folyók táplálják, melyek — természetes — folytonosak nem lehetnek, hanem — Afrikában a szárazabb időszakban, nálunk az őzönkorszakban a szigorú tél fagyában — elszikkadván, a kedvező nap eljöttével teljes erővel törnek ki mélyre ásott medrükben.

Az Afrika belsejéből nemrég visszatért Baker

az ébredésnek e percét így rajzolja: „A legkisebb ér dühöngő árrá lesz, melynek vizei csaknem péphez hasonlítanak, olyannyi sok idegen anyagot hordoznak magukkal és minden esztendőben még a legnagyobb emléősökből is, milyenek elefántok, orrszarvuak és bivalok, a mederben visszamaradtakat örökre eltemetik.”

Lehetetlen tehát e hathatós tényező fontosságát tagadni, legkevésbé hazánkban, hol az oly nagy kiterjedésben szerepel. Hogy azonban kellően méltányolhassuk, szükség ismerni a felyamrendszert, mely emez, az egész országot átfonó hálózat mintegy középpontját és gyűl helyét képezte.

Minden folyam — úgy mint minden egyéb a természetben — a fejlődésnek különböző korszakaival bir. Évezredek szükségesek ugyan az átmeneti fokoknak, de egyrészt földtani kutatások, másrészt az összehasonlítás a jelennel, mely legbiztosabban vezérli lépteinket, visszautalnak a multa és megengedik az egykori viszonyok összeállítását.

A Duna medre sem birt az őzönkorszakban azon alakkal, mint ma. Távól nyugoton van egy folyó, mely most érkezett azon fejlődés fokára, mely a Dunára nézve az itt általunk tárgyalt földtani korszakban állt be: a Niagara vizesései által oly híressé vált Sz. Lőrinc folyó ez Északamerikában. Valamint t. i. ez rövid út után vizeit az u. n. felső tóba viszi, és ebből kilépve, meredek partok közt szűk mederbe szoritva csak rövid ideig halad gyors mozgással, de közben a Huron, Michigan, Erie és Ontario nagykiterjedésű tavakon halad át, az utolsó kettő közt a Niagara híres vizesései képezi és végre széles mederben méltóságteljesen hullámaival a tengerhez közeledik: úgy Dunánk is folyásának alsó részében ily nagy kiterjedésű édes vizi tavak közlekedési csatornája volt csak, a láncszem, mely egy egészbe zárta össze a mai Ausztria, Magyarország és aldunai tartományok vizeit.

Megegyezőleg mutatnak erre a lösz rakodási viszonyai a Duna közelében, vagy inkább a földtanilag oly egységes magyar medencében.

A Dunának e rajzát ma is teljesen igazolja e folyam környéke, hol alsó (magyarországi) részében szűknnyilású völgyek váltakoznak messze kiterjedésű egykori tavakkal, ma löszszel megtelt termékeny síkságokkal. Ugyanílyenek a bajorosztrák partok, hol azonban kisebbek még a völ-

gyek tágulásai és ellenben hosszabbak a folyónak szikla közé ásott utjai.

Passau képezi az első ily tónak középpontját. Valamint ezen áthaladva, ugy később Greinnál szűk sziklás völgybe szorítva megy tovább a Duna, közben azonban Linz és Kremsnél ismét kiterjeszkedik, míg végre a Wienerwald és Bisamberg közti szoroson áthaladva, utjának egészen új eltérő jellemű szakaszát kezdi.

Bécs és Orsova közt fölötte érdekes a roppant kiterjedésű síkok és szűk hegynyílások változata, melyek egymásután magukba fogadják a Dunát. Csaknem szükségtelen ismételni, hogy e síkoknak löszrétegei arra mutatnak, hogy egykori tavaknak kiszáradt fenekéi. Hol lehető legnagyobb sebességgel szűk mederbe szorítva rohant tovább a folyó, iszapját, melyet mellékfolyói az Alpesekből oly nagy mennyiségben hoztak, nem rakhatta le, de ha a völgy-nyílásokon keresztül az egykori tóba vitte vizet és lassan hömpölygeté tovább hullámain, az iszap a fenékre szállott és a felső rétegek nyomása, valamint száradás által végre a lösz képezé.

Bécs és Pozsony közt terül el az első sík, bal-

felől az oly annyiszor előzőlött Morva-mező, jobbról a bécs-ujhelyi térség környezi. Pozsonynál a Kárpátok és Lajtha hegység kapuja közt lép be a Duna második síkságába, mely egykori állapotát még kevésbé tagadja el, mert számos kisebb nagyobb ágra osztva, az egész nagy területet karolja át, mely német nevében — Schütt (omladék) — még ezen eredetre mutat. Visegrádtól Pest környékeig ismét hegyeken halad át, ezentul a harmadik — par excellence magyar — síkságba lép. Az egykori magyar beltenger nyugoti határán halad azután a folyó a híres Vaskapuig, hol Gollubitza mészkőhegységein tör keresztül tiszszerezett sebességgel és végre így elérte utjának utolsó szakaszát, és az álló vizek, mocsárok, tavak, kisebb-nagyobb ágakból álló delta-képzése után a tengerbe ömlik.

Ez mai képe a Dunának; igyekezzünk most ennek segítségével az özőnkorszaki Magyarországot sirkertjéből felvarázsolni, a mint az számunkra közeteiben és kövületeiben fönmaradt.

(Vége köv.)

König Gyula.

Pázmány Péter irataiból.

(1500. végéről.)

Nem kívánkoznék bezzeg a leányasszony piacra vagy lakodalomba menni, ha meggondolná, hogy ítélőmesterek elejbe mégyen, kik erkölcséről és tisztosságáról törvényt tesznek, és soha magát ugy nem viselheti, hogy kárhoztató szentenciát ne nyerjen. Ha keveset szól, vagy hallgat: parasztnak ítélik, szaporább szaváért: csácsogó neve; ha együgyűn beszél: tudatlanak, értelmes szólásáért: álnak- és csalárdnak mondatik; ha nehezen felel: rosszul nevelt, ha könnyen szónak adja magát: szerelmeskedő; ha szemérmatosan hallgat: képmutató; ha szépen öltözik: kevély; ha az öltözettel nem gondol: ocsmány; ha valahová néz, azt mondják, hogy: odahajol szive, ahová néz szemé, mivel a szem után jár a szivek gonoszsága. Egy szóval, soha olyat nem mivelhet a leány, hogy meg ne szólják, meg ne ítélik, ne kárhoztassák; ami pedig egyszer reá ragad, könnyen le nem mosatik, csaknem holtig rajta marad. Micsoda okosság tehát, hogy a leány szem elejbe kívánkozzék.

Otthon üljön és ha a szükség kívánja, hogy kimenjen, anyjával menjen és a férfiak között ugy légyen, mintha ellenségei között volna, kik legdrágább kincsétől meg akarnák fosztani. Fér-

fíemberrel, akármiy közel való atyafi legyen, egyedül ne maradjon. . . Ennek felette ne szenvedje a leány, hogy férfit illesse ötet akármi okon és módon; mert régi mondás, hogy: nem szüz, akit gyakran tapogatnak. Ő is pedig semmi okkal férfihoz ne nyuljon, megemlékezvén, hogy Isten az asszony-emberben, ura élete ótalmáért sem szenvedte a szemérmetlen illettést. Ajándékozkákat ne küldözzön, se ne vegyen; mert példabeszéd az, hogy: az asszony ha ajándékot ad, magát adja; ha ajándékot vészen, maga árát felveszi. Mihelyt [szerelmeskedő szókat kezdenek mondani, azt cselekedje a leány, amit csudálkozva említ Plutarchus, egy Clitomachus nevű szemérmes jámborról, ki mihelyt szerelmeskedő szókat hallott, felkelt és elment.

Kimondhatatlan bolondságokat látunk néha a leányokban. Némelyek, mintha a házasság reménységétől viseltetnének, ifju legényekhez adják magukat és a szép hizelkedő szónak, ajándékozkának, irogatásoknak és izengetéseknek helyt adván, nyilván való szerelmeskedésbe esnek, mert igazán írja Nazianzenus, hogy: a szeretet kezdete az egymás szépségének szemlélésén kez-

detik; azután egymásra mosolygás, suttogás és végre bátorságos nyájaskodás következik. Mivel pedig a szeretet akarva kezdetik; de ha meggyökerezik, akarva mindjárt le nem tétetik: annyira mennek a bolond leányok, hogy csaknem, mint férjökkel, oly bátran nyájaskodnak szeretőjükkel; nem veszik eszökbe, hogy ezzel házasságuk szerencsését begátolják; mert mihelyt eszébe veszi a legény, hogy enged annak, aki nem ura, ottan átalérti, hogy házasság után is könnyen máshoz szokik; azért nem hogy feleségül venné, de kedve töltése után meggyüli és csufolja. Annak-okaért a keresztény leánynak tudni kell, hogy senkivel sem szabad néki szerelmeskedni, hanem csak férjével; és mikor hizelkedő beszéddel hazudoz az ifju legény, hogy halálra szereti ötet, bizonyosan higgye, hogy nem ötet szereti, hanem a maga gyönyörüségét, melyet be akar tölteni, Mint marad azután a szegény leány tisztessége, és ha pokolba megyen-e, vagy mennyországba? semmi gondja arra, csak ő tölthesse kedvét. Azért a

keresztény leány úgy hallja az ifjak dicséretét, mint ördög incselkedését; ajándékot úgy nézze, mint kígyó fulánkit, és ha veszni nem akar, minden tehetségét arra fordítsa, hogy idején kiadjon tisztessége rontására igyekező ellenségén. Mely dologban adná Isten, volnának sokan oly okosak, mint ama dicséretes asszony, ki hogy szeretőjét elidegenitené, büdös káposztát tartott sok ideig szájában, és az iszonyu rut szaggal úgy elkergette incselkedőjét, hogy azután feléje sem ment, gondolván, hogy természettől oly dohos a szája.

Némelyek a leányok közül elkerülik a szemtelen szerelmeskedést; de eszök, kedvök tánca versz. . . Szent Antoninus írja, hogy ritkán lehet a tánc halálos bűn nélkül. . . Senki a táncot csak szökődésért nem szereti, hanem a kézfogások és szorítások, ölelések és tapogatások, a lassu beszélgetések tetszenek, melyekből olyat tanul az együgyü leány, hogy teljes életében megsiratja.

A drótos tót.

Ebben a széles hazában ki ne ismerné a drótos tót? A nagy városokban úgy, mint a falvakban, megszokott alak. Hanem más országban hiába keresünk drótos tótokat, kivéve azokat, kik felső megyéinkből elvándorolnak, volt már rá eset, hogy egész Amerikáig. A messze földön is épen olyanok maradnak, mint a minöket mi ismerünk.

Ők a kézművesek bolygó képviselői. A legegyszerűbb kézművesek, de azért ők hirdetik legtágabb torokkal áruikat s ajánlgatják szolgálataikat, igen gyakran legnagyobb vigasztalására egy-egy gazdasszonynak, kinek megszokott lábasát a drótos tót szurtos keze ismét visszaadja konyhájának.

Gyalog utazzák be az országot; sok közülök fél Európát. Nem régiben a brünni sétányon általános figyelem tárgya volt egy drótos tót, ki míg egérfogót készített az egyik padon, egész kedélyesen egy francia éneket dudolt. Egy francia hölgy egész bámulattal szólította meg s diskurált vele franciául. A drótos tót sok évet töltött Franciaországban, beutazta közép Németországot, Olaszországot s akkor épen visszatérőben volt hazájába.

Ezek a sötét bolygók — csak ruhájok sötét — jönnek - mennek, bekiáltozzák az utcákat, megküzdnek a házörző ebekkel, melyek emberemlékezéset óta egyetlen drótos tót sem szerettek; né-

hány perc alatt meggyógyítják a konyhák sebeit, ellátják a kamrákat egérfogóval, a csüröket törökkel, a pipákat pompásan font kupakkal, a pipázókat pipaszurkálóval, azután tovább mennek. Nincs maradásuk, örökké bolyongnak és sehol sem töltenek sok időt.

Nem veszi senki kezébe igénytelenebb remények közt a vándorbotot, mint a drótos tót. Egy csomag drót, egy kis csiptető fogó, egy kis kalapács megnyugtatja jövője felől. A legközelebbi faluban gyakorolja mesterségét, s míg egyik falutól a másikhoz megy, addig legalábbis láncot csinál. Ha elfárad, akármelyik bokorban felüti műhelyét.

Bárhova megy, mindenütt figyelembe veszi az uralkodó hangulatot. Ez pedig abból áll, hogy a szepességi falvakban németül, az alföldön pedig magyarul ajánlgatja szolgálatait: „Van-e valami drótozni való?” Ez a kiáltás hirdeti jöttét-mentét, erre a kiáltásra fut ki a gazdasszony, a házörző eb s a vásott gyermekek, kik utcahosszat kísérik s kérnek tőle verébre való patkót.

A drótos-tótnak szerény keresete van. Néhány garas a bére, vagy egy tál étel.

Télen-nyáron, esőben és napfényben a drótos tót mindig ugyanaz. Hátán megvan a daróc ruha, mely kész áruit s drójtját védi az idő viszontagságai ellen, őt magát pedig esőtől, hótól és forróságtól; mert úgy látszik ennek is meg van az a

sajátsága, a mi a juhászbundának, hogy t. i. télen meleget, nyáron hűvöst tart. A széles karamu kalap elnyúthatlan, tetején egy aszalt szilvával, melynek ragacsos mézgáját mesterségéhez használja. Oldalán lógó tarisznyája rejtí mőszerreit; iz-

mos, szeges botja egyetlen barátja, utitársa és védelmezője.

A drótos tótok ugy hasonlitanak egymáshoz, mint egyik tojás a másikhoz. Csak egyet kell látni, hogy valamennyit ismerjük.

Egy hét története.

— Szept. 16. —

(VK.) Az *Ikarusok* családja nem halt ki a hitregével. Viasz szárnyaikkal, — mely nem egyéb, mint az önámító hiúság — ott lebegnek a nap felé, a csatatéren, a politikában, a költészetben és a színpadon.

Minden évben lezuhan közülök egy csomó, de a példán nem okúl a többi. Tovább röpködnek, s nem veszik észre, hogy a viasz olvad vállaikon, s nem bírja ki a valódiság napjának hőfokát.

Dráguss Károly is — ismert vidéki színész — egy ilyen merész Ikarus. Abban a hitben élhet, hogy a sikerhez nem kell egyéb, mit az akarat. Vajjon fölébreszti-e ez édes mámorából a kérlelhetlen kritika, mely utána kiáltja: igen, az akarat, — és még valami, a — *tehetség*.

Mióta Egressy Gábor meghalt, senkinek se jutott eszébe, hogy az ő legnagyobb alkotásait eljátsza a színpadon. Lear király, Brankovics, s még Hamlet is elnémultak, mintha valamennyit a művész szemfedője alá borították volna.

Dráguss volt az első, ki e szerepek kettejét újra elének idézte. „A ki nyer, mer“ gondolá, nem jutva eszébe, hogy néha a példabeszédek is hazudnak.

A közönség kíváncsi volt, sőt érdekeltséget is kapott, mert a mai világ szörnyen exotikus, s van ember, ki Blondint azért kíséri, hogy egyszer a kötélről lezuhanni lássa.

Dráguss is lezuhan. Mint „Hamlet“ még eléggé tisztességesen, de mint „Brankovics“ nagyon összezuzta magát, legalább a kritika szemében.

Ő nincs tehetség nélkül, de e tehetség nem áll arányban a szerepekkel, melyeket választott. Könnyebb kardot vitézül megforgathatna, de mert — mint a régi spanyol románc ifja — Roland súlyos fegyverzetét vette le a falról, nem bírta fölemelni, s csak a porban vonszolta maga után.

Sajnáljuk, hogy ily *fennhangon* kezdte, s eszünkbe jut az öreg Lendvai, ki egykor — halála előtt kevéssel — keserűn mondá e sorok írójának: „a mai nemzedékből nem lesz semmi, mert azon akarja kezdeni, a melyen mi végezni törekedtünk.“

Dráguss utánozta Egressyt, de az utánzat soha-

sem bir egészet adni, s mindig csak szakgatott részleteket tüntet föl az egység fonala nélkül. Hangja sincs ahoz, hogy szenvedélyeket birjon kifejezni. Nála nincs erő, hanem erőlködés. Fű egy kevés olajú lámpát, azt vélve, hogy az majd imponant tűznek fog látszani.

A kritika, mely egészet és önálló alkotást keres, elítéli játékát; míg a karzat, mely beéri egyes sikerültebb részekkel is, megtapsolá. Különben ez a mi színházi jószívű tapsunk bírja a napvilág egy tulajdonát: hogy t. i. boldogra boldogtalanra egyiránt sűt, de nem bírja azt a másikat, hogy mindent — még a nem-szépét is — megtudjon aranyozni.

A szorgalmat, a buzgalmat, a tanulva törekvést a kritika is tartozik méltányolni, még ha nem is emelheti meg kalapját azok sikere előtt, de — mert lelkiismerettel bir — kénytelen akadályozni a lehetlenséggel való harcot, s fölkiáltani: jó Sysyphus! ne gördítsd azt a nehéz sziklát, mert minél magasabbra viszed, annál nagyobbat esik lefelé erőtlen kezedből; lépj alább, és keress kisebb kavicsokat, melyeket könnyű parittyád legalább a célhoz tud röpíteni.

Ha Dráguss — a mult hét színpadi jelensége — elhibázta szerepeit; volt ugyanezekben a napokban egy másik *vendégünk* is, ki az élet nagy színpadán, hősi játékokban, annál fényesebb sikerrel szerepelt.

Ez *Türr István*.

A pályát, melyet ez ideig megfutott, nem szükség ismertetni. Úgy ment el a hazából, mint fiatal osztrák közkatoná, s két évtized mulva úgy tért vissza, mint Olaszország egyik híres hőse, Viktor Emánuel szárnysegéde, s neje — a szép szőke Wyse Adeline keze és szive által — a Napoleon-ház rokona.

A távozás és visszatérés közt mily nagy és szerencsés élet fekszik! Harcolt ő, midőn mi a Duna és Tisza közt harcoltunk, Carlo Alberto lobogói alatt, harcolt a bádeni forradalomban, később a marsalai hősökkel, mint Garibaldi jobb keze s egy ideig az elfoglalt Nápoly parancsnoka. S akármily

messze harcolt, mindig saját honának szabadsága lebegett szemei előtt!

Idehaza alig ismerte őt valaki személyesen, s mégis a legnépszerűbb férfiak egyike lőn. A népdal, mely egy időben az egyetlen eszköz volt büdös hőseink magasztalására, bele fonta nevét a szabadsági események sorába. Ez a népdal, mely az ajkakon élt, mint egy hosszan hangzó és mindig terjedő friss koszorú, azt énekelte róla: „Majd hoz Kossuth tisztát, (a szennyes ruha helyett, melyben járnunk kellett,) Türr Pista meg puskát, éljen Garibaldi!”

Puskát nem hozhatott, de eljött maga, hogy erősödjék a hazai földtől, mint erősödött egykor Antaeus.

Midőn a bécsi gőzös megérkezett vele és nejevel, bár késő est volt, a Dunaparton igen sokan várták és lelkesülten üdvözölték. Örvendtünk látni e daliás, magas alakot, francia-katonás arcával, nagy bajusszal és napoleoni hosszú hegyes szakállal; s örvendtünk hallani tiszta magyar szavait és intéseit, hogy *egyetértve* tegyük meg kötelességeinket, egyezzünk ki a velünk egy hazában élő testvér-fajokkal, hogy Magyarország szabad legyen!

A harcok fia általában a békes egyetértés olajágát lengette mindig azon lobogó tűz fölött, melyet tiszteletére a szélső baloldaliak gyújtottak.

Négy napig Türr és neje felé ezer meg ezer édes „éljen“-hang röpült. Éljenzték a nemzeti színházban, éljenzték az új téren, (hol most *Stéger*, e szeszélyes „hazánkfia“ német szöveggel énekelget,) éljenzték a lövöldei disztrakción, s a szombati fáklyás zene alkalmával.

A lövöldében több mint ezer vendég gyűlt össze, köztük sok nő, s Türrt Schwarcz Gyula, bájos nejét pedig franciául Kauser István mérnök üdvözölték lelkes és neki-neki lobbanó szónoklattal. Türr úgy állt föl, mint egy nyugodt kőalak, melyet lángok ölelnek, de nem kaphatnak bele. Elteté az egyetértést, a pesti polgárságot s a régi nemességet, mely a néppel megosztá jogait. Az új politikába sehogysem tudták bele vonni. Látszott rajta, hogy ő nemcsak katona, hanem diplomata is, ki melegszik a tűznél, de nem önt rá olajat.

A fáklyás zene alkalmával azonban mégis öntött rá egy kis — vizet, a higgadtság vizét.

Szombaton este volt e fáklyás menet, s szintén szélső baloldaliak rendezték. Még tán fáklyát is 849-et vettek, s előszedték mind azokat a zászlókat, melyek egykor Schwarcz Gyula és Vidaes János pesti küzdelmei fölött lobogtak.

Roppant néptömeg gyűlt össze, a lovarda előtt majd egy óráig tartott a fölállitás, sok lármával és zavarral. A rendezők futkostak ide s tova, de nem sok sikerrel. Mindamellet a hosszú menet megindult, s a szurok fáklyák rembrandti komor fényvel festék meg a levegőt. Több füstjök volt mint tűzök, s nagyon ziláltan égtek és emésztették magukat. Elöl a Kossuth-induló hangzott. Érdekes látvány volt, s a holdvilág is mosolygó teljes képpel nézte, de nem tagadhatjuk el, hogy e mosolyával ártott a fáklyavilág színhatásának.

Az „Európa“-hoz vonultak, hol a nagy tért emberfejek egész özöne lepte el. A bájos Türrné kinn ült a balkonon. Férje is kijött, midőn a fáklyafény megvilágítá e pompás, festői pontot.

Szitár Dénes szónokolt. Ugy látszik: lángoló hazafi, (hallottuk, hogy légionárius is volt,) de nem a legszerencsésebb alkalmiszónok. „Guter Mensch, aber schlechter Musikant.“ Politizált, a helyett hogy üdvözölt volna. Elmondta, hogy az országgyűlés többsége mily nagy jogokat áldozott föl, s kérte Türrt, mondja el Napoleonnak, vagy bárki-nek, hogy Magyarországon csak egy férfival lehetne boldogulni, s ez a férfi Kossuth. Volt zaj, s aztán egy meglepő válasz Türr ajkairól. Szavaiban köszönet mellett ott volt a bírálat éle s a lecke komolysága is. Ne emlegessük — ugymond — az országgyűlési többséget, feladott jogokat, sat. melyekért a képviselőház felelős, hanem igyekezzünk egymást megértve boldogulni, s ne csináljunk rémképeket magunknak, s ne tápláljunk tulvérmes reményeket.

Ily beszédre nem egy fáklya lobbant meg haragosan, mintha e kérdés bántotta volna: „hát ez az, a miért meggyújtottunk?“

Szóval Türr nem hajolt meg az utcai népszerűség előtt. Nem vett elő gyújtó szóröppentyüket, egyszerűen, komolyan s mindig csak az *egyetértés* érdekében beszélt.

Másnap Bajára — szülővárosába — utazott, nejevel, gyermekkori barátja: Tóth Kálmánnal és többekkel. Ott is fényes fogadással várták.

E zajos ünnepélyek napjaiban egy gyászlobogó is lengett az akadémia palotáján.

Almási Balogh Pál, a 73 éves tudós elhunytát hirdeté.

E széles tudományú és szeretetreméltó kedélyű férfi, e nagyhirű homeopatha, s a költészet és izlés meleg keblű barátja oly érdemekkel tetézte életét, hogy halála közveszteség.

Mindenki mély részvéttel fogadá elhunytának hírét, s az akadémia gyászbeszéddel fogja megünnepelni emlékezetét.

Koporsóját nagyon sokan követték. Hisz a ma-
ga nemében ő is egy hős volt, kezében a tudomá-
ny lobogójával, azon tiszteletreméltó hadsereg-
ből, melynek diadalainál nincs vesztes fél.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k.

— v. — („*A szerencsétlen találkozás*“) címmel
mai számunk 5-dik oldalán ismét egyikét adjuk
a párisi állandó műtárlat ezidei képeinek. Ez
életkép szerzője Dieffenbach, kinek művén min-
den alak: állat úgy mint ember, csupa mozgást,
elevenséget fejez ki. Ez igénytelen, de pompásan
sikerült kivitelénél fogva meglepő képből nagy
figyelő tehetség sugárzik elő, de egyszersmind jó
izlés is, mert habár minden ízében komikus is az,
mégis sehol sem csap át a karikatúraszertübe, mi
életképekben nincs is megengedve.

— v. — (*Rimaszombatról*.) hol a magyar orvosok
és természettudósok mult hó közepén tarták
már általunk is ösmertetett közgyűlésüket, — je-
len számunk két rajzot közöl, melyek egyike a de-
rék felvidéki magyar város látképét, másika pe-
dig főterén a katolikusok templomát tünteti
elénk. E képek fényképeit közlés végett Rima-
szombat városának előljárósága küldé be lapunk
szerkesztőségéhez, a miért fogadja a közönség ne-
vében köszönetünket.

— (F. G.) — (*Költők sorsa*.) Bebizonyításul
annak, hogy a jelenkor költőinek egy cseppet
sincs mit irigyelniök a régi költőktől, álljon itt e
néhány példa: *Homér*, hogy élhessen, koldulni
kénytelenített. — *Camoens*, Madrid utcáin mint
aggastyán alamizsnát kért. — *Heine*, ama híres
német tudós, — de nem a humoristicus — legna-
gyobb részint burgonyával táplálta életét. —
Marmontel-nek éhen kell vala elveszni, ha Vol-
taire nem lett volna. — *Rousseau* egykor kóta-
másolásból tengette magát. — *Colletet*, Boileau
szerint, ki maga sem volt gazdag, egy sonettjének
jövedelméből várta élelmet. — *Cervantes* a szó
teljes értelmében éhen halt meg. — *Plautus* arra
szorult, hogy fazekasnál kerékhajtó legyen. —
Xilander egy kenyérdarabért adta el Dion Cas-
sius című munkáját. — *Givaldi Lelió*, a római és
görög remekírók érdekes történetének szerzője,
hasonló lépésre lön kényszerítve. — *Borghese Pál*
éhen halt meg. — *Tasso* teljes egy hétig tengett egy
költőn vett talléron, s nem volt képes gyertyát
venni, hanem macskája szemevilágánál irdogált.
— Ah, de hisz ő elvégre is szebb, fényesebb
sorsra jutott; az kár, hogy csak egy nappal halála
előtt. — *Manucus Aldo* oly szegény volt, hogy
csak az által lön fizetéseképesse, hogy könyv-
tárát Velencéből Rómába szállíttatá át, hová meg-

hívást kapott. — *Cornelius Agrippa*, ki a tudomá-
nyok hiúságáról és a nők életrevalóságáról írt,
kórházban végzé életét. — *Ussecius*, a tudós tör-
ténész, — *Baudoir*, majd valamennyi latin remek-
író fordítója, — *Vangelos* nyelvész és *Du Ryer*
dráma író s a Korán fordítója, nyomorban éltek.

— (*A béka-idény Amerikában*.) A békafiak
ezerei, melyek tavaszélen születtek, írja egy ame-
rikai lap, e nyáron hemzsegnek minden mocsá-
ros helyen. Buffalóban kitűnő keletnek örvende-
nek. A főbb árusok könnyen eladnak 1200-at na-
ponkint s e mennyiség még 500-zal szaporítható,
ha az elsőrendű szállodák étlapjaira tekintünk,
melyeken mindig található ez a keresett eledel. S
miután van sok apró bolt is, hol 25 és 50 pár közt
áll a fogyasztás, biztosan állíthatjuk, hogy Buf-
faló legalább is 2000 békát eszik meg minden
nap. Máris 100,000 darabnál több adatott el s az
idény hátralevő két hava alatt e szám felszaporod-
dik 300,000-re, mi egyébiránt valódi csekélység,
ha meggondoljuk, hogy mennyi van ezen állatok-
ból s miként sokasodnak évről évre, a folyóbeli
szigeteken s a kanadai part egész hosszában. E
brekekélőket legjobb fogni reggel ikorán, midőn
a levegő még nedves, vagy pedig délfelé, midőn
a hőség legtöbbet esal elő közülök. A békázásra
készülő ember vesz egy erős botot, mely körül-
belől három lábnyi hosszú s a végén görbe. Aztán
kell egy kosár, bicsak s egy csomó zsinór. Ha még
ujonc és a vállalathoz szép napon kezd, elveszti
eleinte fejét, midőn száz meg száz kuruttyoló
által környeztetik minden irányban. Mihelyt azon-
ban tul van a meglepetésen, dologhoz lát rögtön,
előbb ügyetlenül, de csakhamar beletanulva a
mesterségbe, mely abból áll, hogy a béka épen
fején sujtassék, mikép ne kinlódjék hiában. Mi-
kor aztán a kosár tele van, kimegy az ember a
partra, a békalábakat lemetszi, megnyuzza és zsi-
norra füzve lebegni hagyja, hogy frissen marad-
janak, a folyóban. S ismét elmegy kosarat tölni.
Egy élelmes embernek kevés idő kell arra, hogy
500 békát vásárra készítsen. S a kinek más dol-
ga nincs, kétezer forintnyi jövedelmet szerezhet
magának a békafogásból.

— (*A pecsényédi savanyu-kut*) (Petschinger
Sauerbrun) Sopronmegye Pecsényéd nevű német-
ajku községének határában, a „Rozália hegy“ tö-
vében fekszik, háromnegyed óra távolságra az

osztrák határszéltől, s közlekedési tekintetből azon ritka kényelmet nyújtja, hogy a bécsujhely-soproni vasutnak egyszersmind közvetlen állomása. A savanyuviz gazdag forrása a fürdőház előtt egy terjedelmes, szinig telt mély kőkutban buzog fel, mely oszlopokon nyugvó csinos faragványokkal ékesített kupolával van ellátva. Meleg forró napokon a pecsenyédi savanyu-kut vize a vaspálya

tett fürdő, részint pedig mint rendes ital, emésztési-, gyomor-, lép- s májbajokban, főleg női elgyengülés és soványkodásban, mint általában erősítő vaspürdő jó sikerrel használható. — A nyarat itt töltők, kiválólág növendékek, leginkább Bécs-Ujhely és Sopronból rándulnak ide s közönségesen június-hó folytán érkeznek meg. Gyengemellűekre nézve különösen jótékony hatással van az itt messze

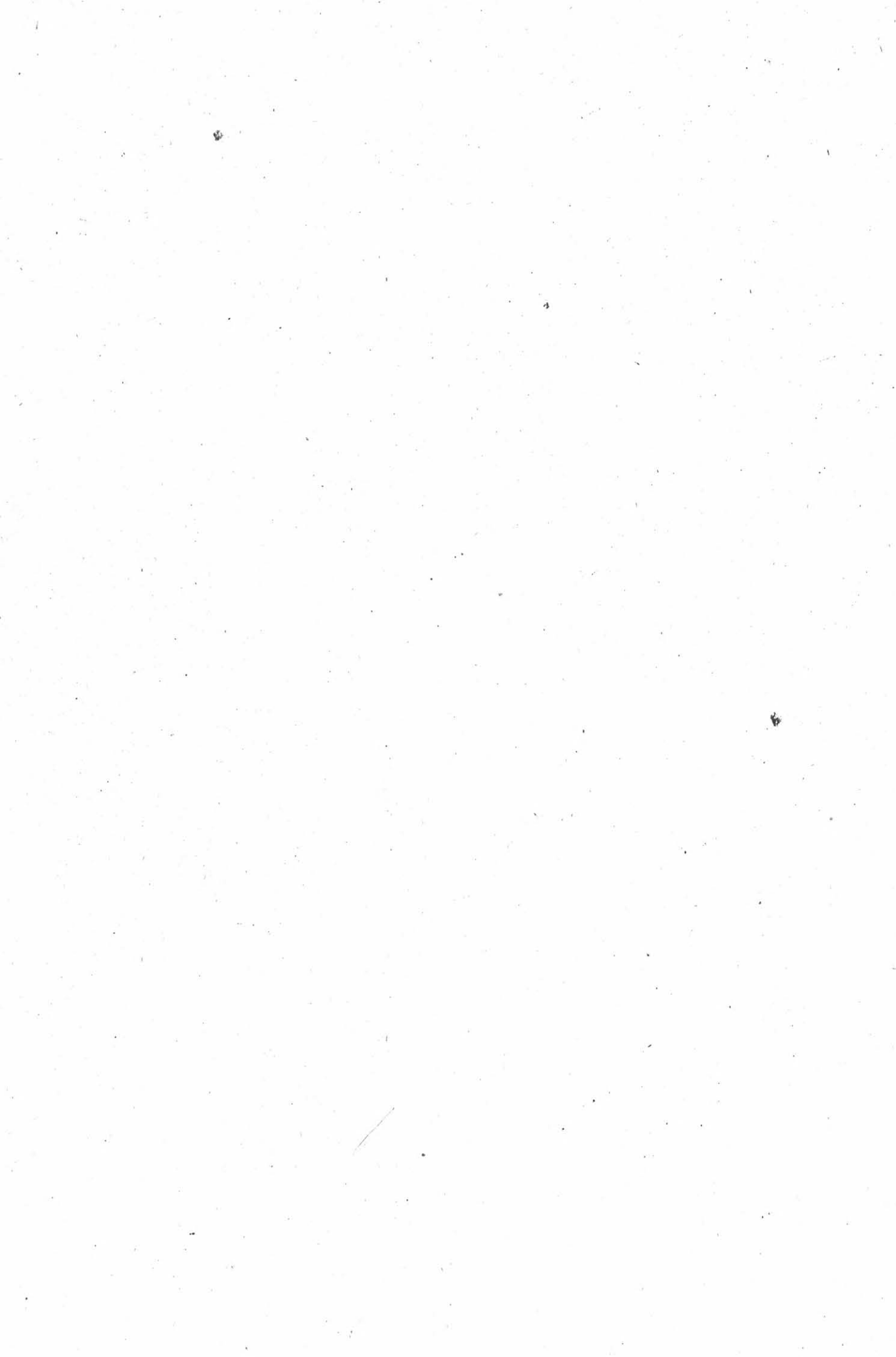

A drótos tót. (Markó F. eredetije után. Szövege a 604. lapon.)

tikkadt utazóira nézve valódi jótétemény. — A fürdőépületben, ugyszintén az ottani nagy vendéglőben, kényelmes szobákat lehet kapni, mérsékelt áron, minden ellátással. De jutányosan fogadható szállás Lajta Szt. Miklóson is, (Neudorf) honnan a közlekedés vasuton csak néhány percig tart. Szakértő orvosok ismertetése szerint a pecsenyédi savanyu-kut hideg ásványvize részint mint melegi-

elterülő fenyves erdő illatos levegője.

— (*Alligátorok vasuton.*) Louisianában, Amerikában, vizáradás levén, az ottani krokodilusok nem tatáltak lélekzeni való földet, csak a vasuti töltésen, s ezt annyira igénybe vevék, hogy a mozdony füttyének kelle őket figyelmeztetni, mily veszedelmes helyen heverésznek. Sok az intő szóra sem mozdult meg s kerék alá töretett.

de nincs, ki ez ellen tenne valamit. — Mult hét-főn is az építésben lévő Csizsár-ház előtt rakott le egy ily állatkinzó téglát, s midőn fiatal, még elégséges be nem gyakorolt ökrei nem hátráltak akarata szerint, vastag ostornyelével az ökrök orrát s fejét, végre a meghegyesített ostornyelével szeméit dődfőste s midőn ez sem használt, a nyelet egyik ökror orrlyukába szurta másfél lábnyira; a szegény állat orrából vérpatak ömlött s talán a barbár tulajdonos embertelen tettének áldozata is lett. — Hasonló vad példákat naponként láthatni: de hogy ilyesmiért az állatnál is állatiassb valamely szekeres megbüntettetett volna, arról nincs tudomásunk.

— (Gyászhir.) Maller Ferenc, a csákvári ref. egyház lelkipásztorra, a vértessaljai hely. hitvallású egyházmegye nyugalomra lépett fő esperese, 1860-ik évben a dunamelléki hely. hitv. egyházkerület helyettes superintendense, folyó hó 10-én életének 86-ik évében meghalt.

— (Szabolcsmegye bizottsága) sept. 4-én Kosuthra nézve hozott határozatát sept. 12-én visszavonta. Ennek következtében b. Vécsey megtartja főispáni tisztjét.

— (Cremaux) híres párisi ügyvédet, egykor francia minisztert Pestre várják, keresztül utazóban Bukarest felé. Cremaux is, mint Montefiore, izraelita hitsorsosainak ügyében jár.

— (A kholera szűnése.) A kholera Dalmatiában nagyon alább szállt s Montenegróban is már csekélyebb mértékben jelentkezik. Zarából e hó 6-dikáról kelt sürgöny szerint a polgári lakosság közül 30, a katonaságból pedig 3 kholerabeteg volt gyógykezelés alatt.

— (Népmagyarítások.) Oterhalik János egri lakos, h. ügyvéd és gyermekei Tarnaira, Krünner József nagyváradi s ifj. Krünner Ferenc, Dund községi lakos pedig Kürtire, Mucha Pál nagysurányi lakos „Mohai“-ra, ifj. Rachbauer József debreceni lakos pedig „Rankai“-ra változtatta nevét.

— (A margit-szigeti fürdőintézet.) Ybl készíttette terveit József főherceg helybenhagyta s az építési szerződést meg is kötötte tegnapelő Ybellel.

— (A fumei „Stabilimento tecnico“) új-pesti hajógyárában Carandino testvérek számára Ibraiában négy teherhajó készül; az egyiket már vízre is bocsátották. 18,000 mérő búzát képes befogadni, és így a Dunán járó teherhajók között a legnagyobb. Ezen új hajó magyar vasból épült. Az orosz kormány szintén hat, ép ily nagyságu hajót rendelt meg és egy gőzöst.

Irodalom.

— (A „Marmoros“) című, vidékének érdekeit rendkívül buzgalommal képviselő heti lap *Váradi Adornak*, e kitűnő tollu országgyűlési képviselőnek főmunkatársasága és Szilágyi István szerkesztése mellett oktobertől fogva megjelent s előfizetési díja oktobertől az év végeig 1 ft. 80 kr. Az előfizetési pénzek M. Szigetre, a szerkesztőséghez intézendők.

— („Kossuth-albumra“) hirdetnek Áldor Imre és Ormódi Bertalan előfizetést. Ez album csak eredeti műveket fog tartalmazni, októberben jelenik meg s előfizetési ára 2 ft. mely

összeg az album szerkesztőségéhez: Pest uri utca, 4 sz. küldendő.

Zenészet.

— („Három magyar dal“) énekhangra, zongorakísérettel szerző Wachtel Aurél. Kugler László bizotmánya Ára 1 ft.

Szerkesztői üzenetek.

— *Kis-Hírdőre*: V. Gy-nak. Ama híres ember életirátát alkalmilag a rajzzal együtt fölhasználjuk. „*Erechtheum*“ nem oly érdekes.

— *Szarvasra*: S. S-nak. Jó ez is.

— *N. Enyedre*: N. Ö-nek. A küldött képek igen szépek, azonban jobban szeretnénk hazai tárgyakat. Azokat a szomszédokat már sok „könyv“ ismertette. Ohajtását — a másik lapot illetőleg — teljesítjük.

— *Szamos-Ujvárra*: M. A-nak. A „*Hazánk s Külföld*“ multévi 48-dik számában közölt „Természettudományi levelek“-ben említé ön, hogy egy angolországi társulat *kék georgina* létrehozásáért 18,000 ft. jutalmat ígér. — Ha e társulat címe közelebről is ismeretes ön előtt, kérjük azt e lapokban közlé tenni egy füvészs és kertész hazánkfa kedveért.

— *M. Szigetre*: V. G-nak. Magán levél irásában az illető betegsége akadályozá. A csomag a távirattal egy napon indult el.

— *Nyiregyhádra*: „Dalok“ — nem közölhetők.

— *Tudba*: Dr. H. D-nak. Becses ígéreiteit köszönettel fogadjuk.

— *Szabadkára*: Dr. W-nak. Ugyanazon cikk kevés változattal már megjelent a „*Hazánk*“ első évi folyamában.

— *Belényesre*: F. Gy-nak. Készséggel fogadjuk, azonban kérnők legalább néhány hónapra vaitó jó eleve beküldeni.

— „*A küldöthöz*“; gondolkodó főre s költői érte mutat, világyűlölő hangulatával azonban nem birunk megbarátkozni.

— *Egerbe*: T. T-nak. Ohajtása jövő hó elejétől teljesül.

— *Egerszegbe*: Horváth Ádám igen érdekes s eddig kiadatlan levelét nemsokára közzé tesszük.

— *Szabadkára*: L. A-nak. A küldöthöz hasonló horvát népkölteményeket gyűjteni nem volna hálátlan feladat.

— *Gyöngyöstre*: S. K-nak. Az ön szívességéből hozzánk küldött *tiszafa* galyacskáit és gyümölcsait köszönettel vettük. A lángveres színű gyümölcsbogyók túlértségek miatt szétmállottak s így vizsgálata nem alkalmasak. A galyacskákat be fogjuk nyújtani a természettudományi társulatnak, kívánatos volna azonban, ha valamely vastagabb ágól is nyerhetnénk legalább 1/2 lábnyi, szépen lefüresztelt darabot. Megjegyezzük még itt, hogy ezen *tiszafa*-galyacskák, gyümölcsökkel együtt a b. Orszáki t. előrsi elhagyatott kertjéből valók. Szeretnők, ha a természettudományi társulat részére Szent-Gálról (Veszprémmegyéből) is nyernénk hasonló küldeményt, összehasonlításul.

— *Kásson-Ujfaluba*: H. B. I-nak. A „*pharao*“ csakugyan nem család- vagy ugynevezett keresztnev, hanem cím s körülbelül a királynak felel meg. Egyébiránt O-Egyiptom tudós ismertette, dr. Opper mindenütt „*phra*“-t ír „*pharao*“ helyett, így levén az szerinte a hieroglyphekben is. — Ama kis könyvet másodszer is megküldettük.

— *Mártonfaludra*: F. F-nak. Oly föltét mellett, mint más egész éves előfizető.

— *Sáros-Patakra*: K. E-nek. A másik már megjelent testvérilapunk, a „*Heti Posta*“ tárcájában.

A kiadóhivatal üzenete.

— *Biharba*: G. E-nak. Ha utólagosan a többit is be méltostatik küldeni, kivételesen igen.

— *Kolossvárra*: Külmagyarutca, 226. sz. A kérdésre igenel válaszolunk.

— *N. Szöllőstre*: L. K-nak. Igen.

Előfizetési fölhívás

„HAZÁNK S KÜLFÖLD“-re.

Jövő évnegyedi közeleményeink közül mint különösen érdekeseket emeljük ki:

Lapok a magyar emigráció történeléből Török-, Francia- s Angolországban s az Amerikai Egyesült-államokban.

„Hunyadi László végbucsuja“

című ez ideiszines műlapunk, — melynek eredetije most is a párisi világ-kiállításon van kiállítva — néhány nap múlva elkészül s mindazon egész éves előfizetők számára, (habár egész évi előfizetésük csak negyedévenként történt is,) kik a csomagolási s bélyegdíj fejében a külön 30 kr-t már beküldték, vagy közelebb beküldik, — október első napjaiban kiadó-hivatalunk elkezd megküldését.

Műlapjaink kivitelükre nézve évenként tökélyesbök, s dicsekvés nélkül mondhatjuk, hogy a „Hazánk“ előfizetőinek szánt „Hunyadi László végbucsuja“ pompás kivitelére nézve méltó a párisi kiállításon levő eredetihez.

Azon új előfizetőinket, kik most lépnek be s így mint nem egész éves előfizetők nem tarthatnak 30 kr-ért igényt a műlaphoz, kiadónk

következő különös kedvezményben részesíti:

Ugyanúgy a lapok által annyira dícsért 1865-diki „Dobozi“, az 1866-diki „Zrinyi és Frangepán utolsó találkozás a bécsujhelyi börtönben“ s ez idei „Hunyadi László végbucsuja“ című műlapjaink mindegyikét külön-külön 1 1/2 frt. 30 kr-ával rendelhetik meg s ha rendes előfizetők maradnak, jövő évi műlapunkban már csupán a csomagolási díj beküldése mellett is részesülnek.

Lapunk pontos expedálásáról kezeskedik ismert hitelű kiadóhivatalunk, mely a „Pesti Napló“ és a „Hon“ éval ugyanegy.

Előfizetési feltételek:

Negyedévre okt.—decemb. 1 1/2 frt. 50 kr. } Egész évre okt.—1868 septemberig 6 frt.
Félévre okt.—1868 márc. 3 „ — „ } Az idei műmelléklet csomagolási díja 30 kr.
Pest, sept. 12-én 1867.

Szokoly Viktor,
felelős szerkesztő.

Emich Gusztáv,
magyar akadémiai nyomdász kiadó.

Előfizetési fölhívás

„HETI POSTA“

című népies politikai lapra.

(Ára negyedévre csak egy forint.)

Lapunk irányát s jórátörékvő tartalmát már meglehetősen ismeri a közönség, mert habár apríl elején, azaz akkor indítottuk meg, midőn a tavalyi inséges termés folytán legnagyobb volt mindent a pénzügyi szűkösség, mindazáltal már eddig is több ezer buzgó olvasóval dicsekehetünk, mit kitűzött célunk mindig szemünk előtt tartásának hisztünk köszönhetni, azaz hogy legelőcsőbb, mindenki által megérthető módon irt, változatos és gazdag tartalmu, oktató mulattató és szabadelvű ujságot igyekeztünk szerkeszteni.

Hogy vidéki előfizetőink vásárrnapra megkaphassák „Heti Posta“-jukat, pontosságáról ismeretes kiadóhivatalunk azt már pénteken éjjel adja itt Pesten postára.

Szokoly Viktor,
szerkesztő.

Emich Gusztáv,
magyar akadémiai nyomdász és kiadó.

Előfizetési feltételek:

Oct.—dec. negyedévre 1 frt. } Oct.—1868 júliusig 1/2 évre 3 frt.
Oct.—1868 márc. félévre 2 frt. } Oct.—1868 octoberig 4 frt.